

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 4/2005 vp

Valtioneuvoston selvitys Lissabonin strategian välitarkastelusta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 10 päivänä joulukuuta 2004 lähettänyt jatkokirjelmän 1. VNK 03.12.2004 ja lisäksi 11 päivänä helmikuuta 2005 jatkokirjelmän 2. VNK 10.02.2005 asiassa Lissabonin strategian välitarkastelusta E 84/2004 vp ympäristövaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ympäristöneuvos Jussi Soramäki, ympäristöministeriö
- pääjohtaja Lea Kauppi, Suomen ympäristökeskus SYKE.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon YmVL 34/2004 vp.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Lissabonin strategiaa on toteutettu Euroopan yhteisössä vuodesta 2000 lähtien. Ympäristöosuus liitettiin strategiaan Göteborgin huippukokouksessa vuonna 2001. Eurooppa-neuvosto asetti maaliskuussa 2004 korkean tason työryhmän valmistelemaan Lissabonin strategian välitarkistusta, koska sen toteuttamisessa ei ole edetty riittävästi strategian tavoitteiden saavuttamiseksi. Wim Kokin työryhmän raportti¹ julkistettiin 4.11.2004. Välitarkistusta käsitellään maaliskuun 2005 Eurooppa-neuvostossa. Valtioneuvoston 1. jatkokirjelmä sisältää valtioneuvoston kannan Wim Kokin työryhmän raporttiin. Ko-

mission annettua 2.2.2005 ns. kevätraporttinsa² maaliskuun Eurooppa-neuvostolle, valtioneuvosto lähetti 2. jatkokirjelmän, jossa esitetään kannanotto komission kevätraporttiin ja siinä esitettyihin ehdotuksiin Lissabonin strategian välitarkistuksesta ja täydennetään aikaisempia kannanottoja.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää komission perusviestejä hyvinä. Keskittymällä kasvuun ja työllisyyteen voidaan varmistaa EU:n taloudellinen kilpailu-

¹ "Facing the challenge — the Lisbon strategy for growth and employment" 3.12.2004.

² European Commission: Communication to the Spring European Council — Working together for growth and jobs — A new start for the Lisbon Strategy, COM (2005) 24, 2.2.2005.

kyky. Tämä on välttämätöntä, jotta muut kestävä kehityksen elementit voidaan turvata myös jatkossa. Suomi yhtyy komission näkemykseen siitä, että keskittyminen nyt kasvuun ja työllisyyteen on sopusoinnussa sosiaali- ja ympäristötavoitteiden kanssa. Keskittymistä kolmeen pääteemaan (Euroopasta houkutteleva investointi- ja työskentely-ympäristö, osaaminen ja innovaatio kasvun perustaksi, uusien ja parempien työpaikkojen luominen) pidetään hyvänä. Komission laatimaa erillistä toimintaohjelmaa pidetään kuitenkin liian laajana.

Suomi tukee komission näkemystä siitä, että Euroopan tulee ottaa johtava rooli kestävä kulutuksen ja tuotannon edistämiseksi ja yhtyy komission näkemykseen, jonka mukaan komission ja jäsenmaiden tulisi vahvistaa ekotehokkaiden innovaatioiden ml. ympäristöteknologioiden edistämistä. Ne ovat merkittävä mahdollisuus ympäristöhaittojen torjunnassa ja EU:n globaa-

lin kilpailukykyyn vahvistamisessa. Komission ympäristöteknologiatoimintaohjelmaan liittyviä hankkeita tulisi jatkossa rahoittaa myös tulevas- ta EU:n kilpailukykyä ja innovaatioita koskevas- ta puiteohjelmasta.

Suomi pitää uuden kemikaalilainsäädännön eli REACH-asetuksen käsittelyssä tärkeänä kilpailukykyyn sekä terveyden- ja ympäristönsuoje- lun kannalta tasapainoisen lopputuloksen saa- vuttamista mahdollisimman pikaisesti. Suomi yhtyy myös komission ajatukseen siitä, että pa- remmalla sääntelyllä on myönteinen vaikutus ta- loudelliseen kasvuun, työllisyyteen ja tuottavuuteen. Sen lisäksi, että sääntelyn yksinkertaista- mista jatketaan, on kiinnitettävä enemmän huo- miota markkinaperusteisten ratkaisujen kehittä- miseen vaihtoehtoina sääntelylle. Komission eh- dottamat hankkeet ovat kannatettavia. Vaikutus- arvioinneissa on tasapuolisesti huomioitava ta- loudelliset, sosiaaliset ja ympäristövaikutukset.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta on tarkastellut Lissabonin strategian välitarkastelua toimialansa kannalta ja viittaa yleisesti strategiasta lausumaansa (YmVL 34/2004 vp). Valiokunta korostaa tässä yhtey- dessä vielä seuraavia lähtökohtia.

Strategian uudistamisen ympäristönäkökul- ma on kapea. Komissio ehdottaa ainoastaan, että yhteisön tulee panostaa ekotehokkaisiin inno- vaatioihin ja ympäristöteknologiaan erityisesti luonnonvarojen kestävä käytön ja energiate- hokkuuden edistämiseksi ja ilmastonmuutoksen hallitsemiseksi. Myös tutkimus- ja kehittämis- toimintaan suunnattujen investointien lisäämi- nen ja parantaminen edistää kilpailukykyä ja ympäristöteknologian kehitystä.

Valiokunta katsoo, että kestävä kehityksen ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen pää- töksenteossa vahvistaa eurooppalaista kilpailu- kykyä ja luo edellytyksiä kestäväan työllisyys- kehitykseen. Ympäristönäkökulman tulee siten olla perusratkaisu, jolle kilpailukykyinen talous rakennetaan, eikä strategiaan liitetty, irrallinen

ja erillinen osa. Kevätraportissa todetaan, että pääosa kestävä kehityksen strategiassa esille tuoduista negatiivisista ympäristötrendeistä on samalla talouskasvun kannalta keskeisiä tekijöi- tä, joiden sivuuttaminen voi vaarantaa Euroo- pan kilpailukykyyn. Lissabonin strategian ympä- ristöulottuvuutta on tästä näkökulmasta perus- teltua vahvistaa tai antaa riittävä paino kestävä kehityksen strategialle. Lissabonin strategian ja kestävä kehityksen strategian välinen suhde on tärkeä, ja sitä tulee edelleen selvittää. Kestävä kehityksen strategia sisältää luontevasti yhtei- sön pitkän aikavälin tavoitteet, kun Lissabonin strategia on keskipitkän aikavälin tavoiteasiakir- ja. Kestävä kehityksen tulee olla myös Lissabo- nin strategian uudistamisen keskeinen periaate.

Taloudellisen kasvun ja lisääntyvien ympäris- töhaittojen irtikytkeä edellyttää ekotehokkai- den innovaatioiden edistämistä. Ekotehokkuu- den lisäämisellä edistetään myös ilmastonmuu- toksen hillitsemistä ja kestäviä kulutus- ja tuo- tantotapoja. Valiokunta yhtyy siten valtioneu- voston kantaan pyrkimyksestä yhteisön johta-

vaan rooliin kestävien tuotanto- ja kulutustapojen edistämisessä ja tarpeesta ekotehokkaiden innovaatioiden edistämiseen. Uusien teknologioiden markkinoille saaminen edellyttää riskirahoitusta ja taloudellisten ohjauskeinojen kehittämistä. Rahoitusehdotukset ovat komission raportissa kuitenkin varsin vaatimattomasti esillä. Ympäristöteknologioiden osalta komissio mainitsee yhtenä rahoitusvälineenä Euroopan investointipankin. Valiokunta pitää yleisesti tärkeänä, että taloudellisten ohjauskeinojen myönteistä vaikutusta ympäristöteknologian ja esimerkiksi uusiutuvan energian käyttöönottoon, innovaatioiden kannustamiseen ja houkuttele-

van investointiympäristön aikaansaamiseen ennakoluulottomasti kehitetään. Taloudellisten ohjauskeinojen kehittäminen voidaan sisällyttää sääntelyn yksinkertaistamisen ja markkinaperustaisten ratkaisujen kehittämisen tavoitteisiin.

Lausunto

Lausuntonaan ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan painottaen strategian ympäristönäkökulman vahvistamistarvetta.

Helsingissä 16 päivänä helmikuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Pentti Tiusanen /vas
vpj. Heidi Hautala /vihr
jäs. Susanna Haapoja /kesk
Tuomo Hänninen /kesk
Antti Kaikkonen /kesk
Kari Kärkkäinen /kd

Jouko Laxell /kok
Heikki A. Ollila /kok
Eero Reijonen /kesk
Unto Valpas /vas
Ahti Vielma /kok
Pia Viitanen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.